

Gwyliadwriaeth newid yn yr hinsawdd

Dr Sarah J Jones

5 Medi 2024

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Beth yw iechyd y cyhoedd?

Y wyddoniaeth a'r grefft o hyrwyddo a diogelu iechyd a llesiant, atal afiechyd ac ymestyn bywyd trwy ymdrechion trefniadol cymdeithas

- yn seiliedig ar y boblogaeth
- yn pwysleisio cyfrifoldeb ar y cyd am iechyd a'i amddiffyn ac atal clefydau
- yn cydnabod rôl allweddol y wladwriaeth, yn gysylltiedig â phryder am y penderfyniadau economaidd-gymdeithasol a phenderfyniadau ehangach iechyd, yn ogystal ag afiechyd
- yn pwysleisio partneriaethau gyda phawb sy'n cyfrannu at iechyd y boblogaeth

Gwyliadwriaeth Iechyd y Cyhoedd?

*Casglu, dadansoddi, dehongli a dosbarthu data am ddigwyddiad sy'n ymwneud ag iechyd yn barhaus ac yn systematig i'w ddefnyddio mewn camau gweithredu iechyd y cyhoedd i leihau morbidrwydd a marwolaethau, i wella iechyd **ac i leihau anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag iechyd***

- Surveiller – i wyllo
- Gwybodaeth ar gyfer gweithredu
- Ar gyfer clefydau trosglwyddadwy ac anhrosglwyddadwy, ond mwy o brofiad gyda chlefydau trosglwyddadwy

Un nos Sadwrn oer ym mis Chwefror

Rheoli cleifion/cynllunio

Gwyliadwriaeth Iechyd y Cyhoedd

- Coes wedi torri x 3
- Adran Argyfwng, Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwylans Cymru, claf mewnol
- Ward Trawma ac Orthopedig, llawdriniaeth, ffisiotherapi, rhyddhau i'r cartref/gofal cymdeithasol

- Coes wedi torri x3
- Menyw 85-mlwydd-oed, wedi cwmpo
- Dyn 18 oed, damwain ffordd,
- Menyw 28 oed, chwarae rygbi

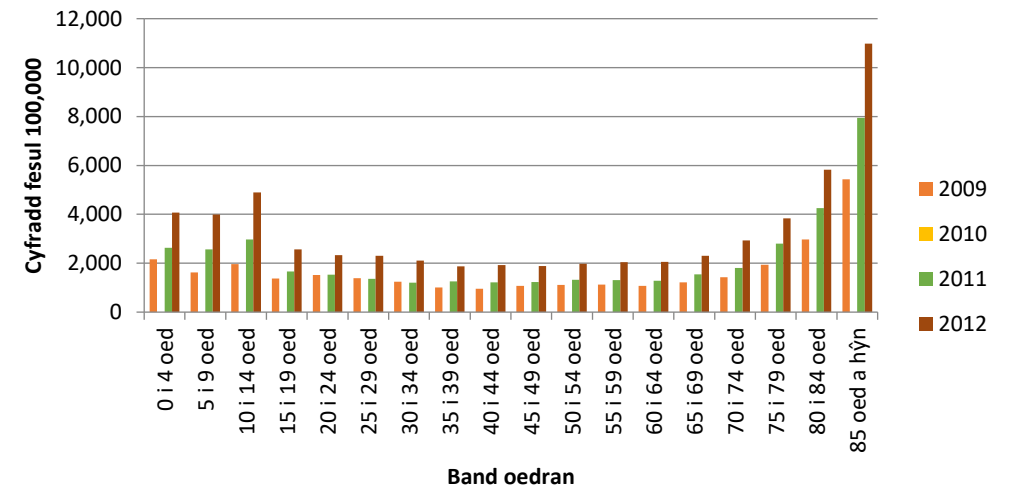
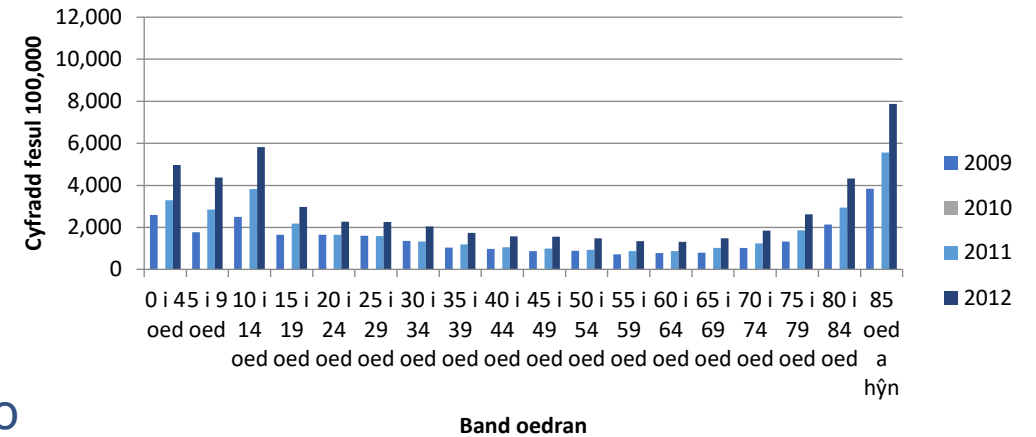
GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Beth yw'r camau gweithredu?

Menyw 85 oed, wedi cwmpo (eto)

- Mwy o ddata
- Ymyrraeth ar sail tystiolaeth
 - gwiriad risg o gwmpo gofal sylfaenol (hanes o gwmpo, adolygu meddyginiaeth, prawf TUG (Prawf Codi-a-Cherdded wedi'i amseru))
- *Lefelau fitamin D isel?*
- Mae angen i'r unigolyn ymgysylltu
 - a dal ati i ymgysylltu
- Y gwasanaeth i ddarparu

Gwyliaeth o gwympiadau

Y camau nesaf

Bwrdd Iechyd	Blynyddoedd Bywyd wedi'u Haddasu oherwydd Anabledd (DALYs)	DALYs fesul 1000 o'r boblogaeth	DALYs ar gyfradd o HB 5	DALYs wedi'u Harbed	Gostyngiad (%)
1	9469	13.8	5714	3755	39.7
2	1424	10.7	1105	320	22.4
3	4406	11.5	3170	1236	28.1%
4	6324	12.2	4299	2025	32.0%
5	3909	8.3	-	-	-
6	3799	13.0	2434	1365	35.9%
7	6654	11.5	4790	1864	28.0%
Cyfanswm	35985	11.7	25430	10554	29.3%

Gwyliadwriaeth o gwympiadau

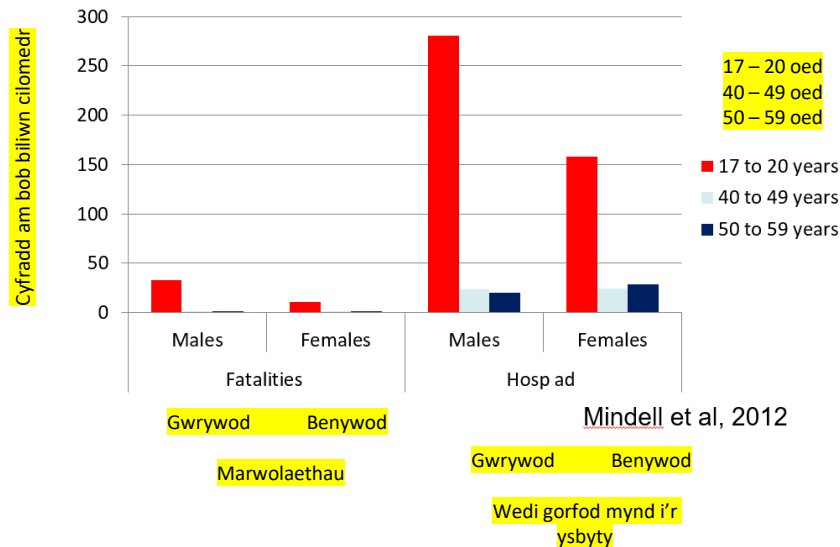
Pa gamau eraill y mae'r dystiolaeth yn eu hawgrymu?

- Gwiriadau golwg/clyw rheolaidd
- Gweithgarwch corfforol gydol oes
 - Wedi'i gefnogi gan drafnidiaeth a dewisiadau teithio cynaliadwy, gan gynnwys llwybrau cerdded wedi'u cynnal a'u cadw'n dda
 - Mynediad at hyfforddiant cryfder a chydbwysedd
- Tai o ansawdd uchel
 - Gyda chymorth i nodi ac adfer peryglon llithro/baglu
- Esgidiau o ansawdd uchel
- Mae'n debygol y bydd anghydraddoldebau ar sail amddifadedd o ran mynediad at yr uchod

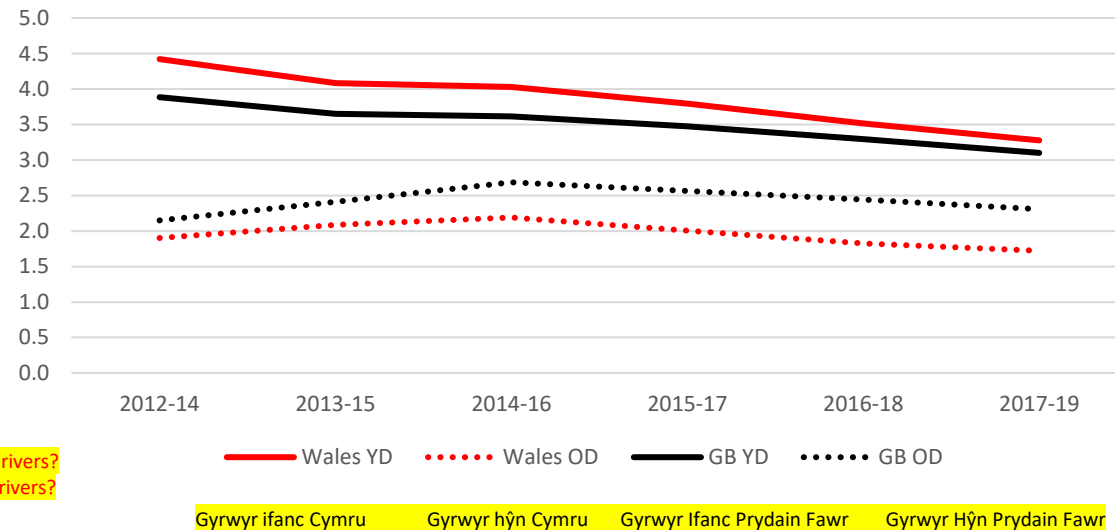
Beth yw'r camau gweithredu?

Dyn 18 oed, Gwrthdrawiad Traffig Ffyrdd, yn byw yn yr ardal fwyaf difreintiedig

- Mwy o ddata

Cyfraddau damweiniau treigl tair blynedd ar gyfartaledd fesul 1000 o'r boblogaeth

Beth yw'r camau gweithredu?

Gyrrwr ifanc yn cael damwain car

- Gyrwyr ifanc sy'n wynebu'r risg fwyaf o gael damwain car
- Trwyddedu Gyrwyr Graddedig (GDL) yw'r ymyrraeth seiliedig ar dystiolaeth fwyaf effeithiol
- Mae trwyddedu gyrwyr yn fater a gadwyd yn ôl i San Steffan

Beth yw'r camau gweithredu?

Menyw 28 oed, yn chwarae rygbi

- Mae bod yn gorfforol actif yn cynnig buddion sylweddol i iechyd a llesiant
- Ymyrraeth? Archwilio'r cae?
- A oes nifer digonol o achosion i nodi ymyrraeth amlwg?
- Tystiolaeth sy'n dod i'r amlwg ynghylch yr angen i esgidiau fod ar gyfer menywod, yn hytrach na neillryw

Syniadau ynghylch

Camau gweithredu a gwyliadwriaeth

- Annhebygol o fod yn gam gweithredu unigol
 - Camau gweithredu lluosog i gyfrannu at atal
- Yr her o niferoedd bach
- Newidiadau strwythurol yn erbyn newid ymddygiad unigol
- Temtasiwn i “ragweld”... galw wedi’i ysgogi
- Mae angen i lawer o bartneriaid weithredu i sicrhau newid
- Mwy o bartneriaid, mwy o amser, mwy o arian?
- Rôl Iechyd y Cyhoedd – eirioli o safbwynt sy’n seiliedig ar dystiolaeth

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Cwestiynau...?

- A yw tanau gwylt yn cael effeithiau iechyd difrifol ar bobl yng Nghymru?
 - Os ydynt, beth yw'r camau gweithredu sydd eu hangen i leihau'r rhain?
- A oes grwpiau poblogaeth ac ardaloedd daearyddol penodol sydd â risg uwch o salwch cysylltiedig â gwres yng Nghymru?
 - Ar ba dymereddau mae'r rhain yn digwydd? A yw hyn yr un peth ar draws Cymru? Sut mae'r effeithiau'n newid mewn gwahanol leoliadau?
- I ba raddau y mae llifogydd blaenorol wedi effeithio ar ddigwyddedd a chyffredinrwydd niwed iechyd meddwl?
- A yw grwpiau penodol o'r boblogaeth mewn mwy o berygl o wenwyno CO?